

12/VIII/1976

Homògrafs i homònims

En un comentari anterior ens referíem a l'homonímia entre les paraules broma (boira) i broma (facècia), ja que per homònims entenem els mots que es pronuncien igual. Potser haurà resultat més propi referir-nos a la qualitat d'homògrafs (que tenen una mateixa grafia) dels mots indicats, però el cas és que el que intentàvem explicar-ne depenia, essencialment, de la seva homonímia.

Per això, pot ser val la pena de donar una breu notícia sobre els homògrafs i els homònims existents en català. Es diu que dos o més mots són homògrafs quan tenen la mateixa grafia. No es tracta, doncs, d'un mateix mot que té dos o més sentits diferents, com ara és el cas de cargol («espècie animal», «peça de mecànica», etc.) sinó de dos mots que l'única cosa que tenen en comú és la grafia. Creu, substantiu, i creu, del verb creure, són homògrafs. Es evident que un coneixement general de la llengua no pot discernir la majoria dels casos i, per tant, de fet, un gran nombre d'homògrafs, sobretot si pertanyen a la mateixa categoria gramatical, solen ésser usualment considerats com a mots idèntics amb una pluralitat de significacions, però no per això el concepte es menys clar. I, per homònims, dits també homòfons, entenem els mots que es pronuncien igual, com ara sent, del verb sentir, i cent, nombre cardinal.

La majoria dels mots homògrafs són alhora homònims, com ara broma o creu. Però no pas tots, especialment en català oriental. Així, el substantiu te es pronuncia amb una e oberta i la forma pronominal homògrafa amb una vocal neutra: No te la dono. La sèrie més important la formen mots com ara regular, auxiliar, circular, militar, etc. Si són noms o adjectius, la r final hi sol tenir valor fònic: Un auxiliar administratiu, una carta circular. Però quan són infinitius aquesta r final acostuma a ésser muda: Com auxiliar un ferrit. Cal circular per la dreta.